

A sepia-toned photograph of a person's hands holding a butterfly against their chest. The butterfly is positioned in the center, with its wings spread. The person's hands are visible, one on the left and one on the right, gently holding the butterfly. The background is a soft, out-of-focus texture, possibly a wall or a piece of fabric. The overall mood is intimate and tender.

TOMMI KINNUNEN

Pitkä aukea

WSOY

Tommi Kinnunen

PITKÄ AUKEA

Rakkausromaani

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ensimmäinen painos

© TOMMI KINNUNEN JA WSOY 2026

ISBN 978-951-0-51680-5

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

PAINETTU EU:SSA

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@wsoy.fi

Epävarmoille

Mies uppoaa
yhä pidemmälle
valtamerten syvyyksiin.

Hän on jo kauan sitten ohittanut pisteen, jossa aurinko vielä valaisee vesimassat, ja nyt ympärillä on enää pelkkää pimeyttä. Vain voimakkaat merivirrat puskevat hyistä vettä hänen ihoaan vasten.

Näin syvällä ei mikään elä, ja mies vajoaa yhä kauemmas kohtaamatta enää lyhtykaloja tai krotteja. Yllä on kilometreittäin vettä ja hän tuntee, kuinka sen paino pusertaa hänen kehoaan kokoon. Päivät ohittavat hänet, samoin kuukaudet ja vuodet. Hän ei saa kiinni siitä, missä on tai miksi painuu kohti pohjaa. Joskus hän yrittää hetken liikuttaa raajojaan ja pysyä paikoillaan, toisinaan koettaa ymmärtää tapahtuneita, mutta mikään ei tunnu onnistuvan. Ikään kuin kova paine estäisi myös ajatusten kulun. Siksi hän on lopettanut miettimisen. Enää ei ole muuta kuin vajoaminen.

Silloin tällöin kuuluu vielä puhetta. Se kantautuu kaukaa, eikä mies tunnista sanojen sisältöä. Ehkä ääni on vain kaiku pinnalta tai menneistä? Ensimmäisillä kerroilla hän yritti muuttaa suuntaa ja uida puhujaa kohti, mutta näin syvällä on vaikea liikkua ja hidasta

kääntyä. Siksi hän ei enää ääntä kuullessaan koeta vastata tai keskustella vaan antaa kaikujen kulkea läpi ruumiinsa ja kadota sitten hiljaiseen äärettömyyteen.

Joskus puhe kuitenkin kuuluu lähempää, kuin vierestä. Silloin sanat kutsuvat häntä ja mies huomaa yhtäkkiä sukeltavansa lämpimissä rantavesissä. Sanat palauttavat hänen mieleensä muistoja menneistä, ja jo ammoin kadonneet tapahtumat alkavat kuplia hänen ihoaan vasten.

– Kuuletko sinä minua?

Mies kuulee äänen, mutta ei tiedä,
miten siihen kuuluisi suhtautua.

– Sinä taidat olla tänään kaukana?

Mies ei ymmärrä, kuka puhuja on tai miten hänen
sanansa kantavat kauas meren syvyyksiin.

– Jaksatko palata tänne päin?

Ääni on naisen, mutta mies ei saa kiinni, kenen.
Sama nainen on puhunut hänelle usein, kutsunut
häntä palaamaan valtameren kylmistä virroista,
ja joka kerta hän on koettanut sen tehdä.

Ja niin hän tekee nytkin. Hän yrittää kääntyä,
palata kohti ääntä, sillä vain pinnalla kuulee hyvin.

Liikkuminen on hankalaa, ja hänen täytyy käskeä
vartaloaan tottelemaan. Meren paino on valtava, eivätkä
raajat jaksaa toimia sen alla, mutta hän huutaa käsilleen ja
kirkuu jaloilleen, pakottaa ne taistelemaan vettä vastaan.

– Olet sinä hereillä, nainen sanoo.

Ääni tuntuu tutulta. Miehen mieleen nousevat äidin kapeat kasvot, ohuet linnunluiset käsivarret, mutta äiti on kuollut jo kauan sitten. Haudattu isän viereen ja toivottu, että edes haudan levossa ne kaksi osaisivat olla riitelemättä.

Mies tuntee, kuinka hän on taas palannut pintavesiin. Lämpö saavuttaa hänen oikean kämmenselkensä.

– Sinähän palelet.

Tuoli vedetään vuoteen viereen. Mies pinnistelee tavoittaakseen, kuka puhuja on. Helena se ei ole, sillä hän itse saatteli siskonsa pois tästä maailmasta. Lähtiessään se vielä nauroi tuttua, sydänjuurista asti hersyvää naurua ja sitten yhtäkkiä puhalsi ilman keuhkoistaan ja oli poissa. Käsi oli vielä hetken lämmin hänen kädessään, mutta mies tiesi, ettei siskoa enää ollut.

– Aloitetaanko? Jaksatko?

Tyttäristä jompikumpi? Vesi on huuhdellut pois heidän nimensä. Miehen ajatukset eivät suostu liikkumaan.

Ikään kuin aivoilla olisi oma tahto kuin pahansuisilla
kaloilla, eivätkä ne tahdo toteuttaa hänen tahtoaan.

– Sinä olet Johannes, nainen aloittaa.

– Löytövaaran Johannes.

Sävähdys käy läpi miehen vartalon. Nainen huomaa
sen ja nostaa miehen viileän käden takaisin
kämmentensä väliin. Koettaa hieroa siihen lämpöä.

– Sinä olet elänyt hyvän elämän.

Nainen aloittaa joka-aamuisen yksinpuhelunsa. Hän kuvailee ensin, kuinka kävelymatka on tänään sujunut Lopotista Nilojoen yli aina pitkän aukean varrella sijaitsevaan hoitokotiin asti. Sitten hän siirtyy kertomaan tarinaa miehen elämästä. Kertomus ei ole koskaan sama, vaan yhtenä päivänä hän painottaa yhtä, toisena toista seikkaa sen mukaan, miten menneet nousevat hänen mieleensä.

– Sinä olit valokuvaaja, muistatko Johannes? Äitikin oli, ja sinusta tuli samanlainen. Neljätoistavuotiaana aloit auttaa äitiä, ja kuusitoistavuotiaana otit yksin ensimmäiset hautajaiskuvat ja kehitit ne. Ja sitten kun menit naimisiin, jatkoit äidin kuvaamoa.

Nainen tarkkailee Johanneksen kasvoja. Tämä kuuntelee kertomusta äänettömästi, niin kuin on kuunnellut joka aamu lähimmät vuodet. Aina silloin tällöin sanat herättävät makaajassa liikkeen, saavat kulmakarvat kohoamaan tai sormet puristumaan nyrkkiin. Silloin nainen joko hidastaa tarinaa ja punoo siihen lisää yksityiskohtia, tai sitten koettaa ohittaa muiston nopeasti. Hän

ymmärtää, ettei oikeasti osaa toisen tarinaa, niin kuin ei kukaan muu osaisi hänen. Silti hän koettaa, sillä kokee velvollisuudekseen kertoa Johanneksen elämää, koska on ainoa, joka sen enää tietää.

Mies ei vieläkään tavoita, kuka puhuja on. Hänen mieleensä nousee valokuvia ihmisistä, joita hän on joskus tuntenut, mutta jokainen niistä on epätarkka ja utuinen. Hän koettaa yhdistää kuulemaansa ääntä kaikkiin elämässään vierailleisiin naisiin, mutta yksikään ei tunnu oikealta. Ainoastaan yhtä hän ei tahdo palauttaa mieleensä, sitä, joka lähti pois juuri silloin, kun kaikki lopulta oli hyvin. Silloin, kun äiti oli viimeinkin kuollut, kun oli lapsia ja lapsenlapsia ja uutuuttaan hohtava ikioma koti.

– Sinä olit naimisissa Kaarinan kanssa, Johannes. Muistathan sinä? Saitte kaksi tyttöä ja sitten kaksi poikaa. Kaikki jo isoja, aikuisia. Jokaisella niistä on lapsia. Tyttöillä enemmän, pojilla vähemmän. Tuomaksellakin poika, muistatko enää? Vaikka se on samanlainen kuin meidän isä. Mutta ei niitä enää kutsuta niin rumilla nimillä kuin silloin.

Nainenkin kertoo Kaarinasta menneessä aikamuodossa. Ei, Kaarinaa mies ei suostu enää ajattelemaan. Kaarinaa hän vihaa.

– Muistatko sinä isän vielä? Te olitte aina yhdessä, isä, sinä ja Helena. Leikitte yhdessä ja nauroitte kaikki kolme. Teitte retkiä. Lauttaakin suunnittelitte, millä laskea pitkin Aventojokea. Minua ette kysyneet mukaan. Kai se oli, kun oli ikäeroa. Sinä ja Helena olitte kuin kaksoiset, ja se on muutamakin vuosi paljon tuossa iässä. Evakkoon kun lähdettiin, niin te muut menitte yhdessä, mutta minä jouduin pikkulottien mukana piiskaamaan lehmiä metsiä myöten Oulaisiin asti.

Johannes ei tunnu saavan kiinni tarinasta, vaan vajoaa tyhjyyteen. Nainen lopettaa kertomuksen, joka on tänään lähtenyt kulkemaan vikasuuntaan. Hän kaivaa nenäliinan hihansuusta ja pyyhkäisee suupieltään.

– Mitä me tänään muistettaisiin, Johannes? Muistathan sinä minut? Minä olen sinun sisko. Johanneksen huulet aukeavat. Ne muodostavat pienen äänettömän sanan. Anna.

Nainen hymyilee. Sitten hän odottaa hetken. Ei siksi, että olettaisi Johanneksen jatkavan, vaan kootakseen omia ajatuksiaan. Sitten hän keksii.

– Muistatko sinä vielä meidän vanhan kodin? Sen sodantakaisen? Sen, missä asuttiin kaikki yhdessä. Sinä ja minä ja Helena. Isä ja äiti. Ja mummu. Sen polttivat silloin, kun me oltiin evakossa.

Mies ei tahdo uida takaisin lapsuuteen, sillä siellä ei ole mitään, minkä vuoksi palata. Hänen mieleensä palaavat vain huudot, jotka alkoivat iltaisin, kun uni oli tullut. Ensinnä äiti ja sitten isä. Äiti itki ja kirkui, isä mylvi ja sitten vaikenen. Joka jumalan yö ne huusivat.

Ja kun eivät enää jaksaneet huutaa, vaikenivat. Joskus eivät puhuneet toisilleen kuukausiin, vaan kirjoittivat lyijykynillä vaatimuksia paperilappuihin ja käskivät hänen toimittaa perille. *Sano Johannes isällesi että. Vastaa nyt Johannes äidillesi että. Käske Johannes isääsi haistaa pitkä paska.*

Ulospäin kaiken esitettiin olevan hyvin. Äiti laukoi heistä sata ja tuhat kuvaa, joissa mies istui alle kymmenvuotiaana nojatuolissa ja oli keskittyvinään kirjahyllystä napattuun nahkaselkäläiseen romaaniin, tai Helena soitti pianoa ja loppuperhe oli kokoontunut kuuntelemaan. Jouluisin otettiin kuvia, joissa merimiespukuihin puetut lapset availivat saamiaan lahjoja. Niihin kuviin mummukin kutsuttiin alakerrasta mukaan. Vanha heikkojalkainen kätilö autettiin nousemaan

portaat omasta asunnostaan yläkertaan, ja hän osasi esiintyä kuin viihtyisi. Kuin kaikki olisi kivaa ja kaunista ja aitoa. Kuvien ottamisen jälkeen äiti käski mummun palata takaisin omaan asuntoonsa, ja yön tullen huuto alkoi taas. Siksi kai mies ei aikuisena oppinut koskaan nukahtamaan ilman lääkkeitä. Kemiallinen uni ei sisältänyt kaikuja kirkunasta.

Sen takia mies jo lapsena päätti Helenan kanssa, etteivät he ikinä puhuisi keskenään lapsuudesta. Siinä ei ollut mitään muistamisen arvoista, ja yhteisestä sopimuksesta siihen ei enää koskaan palattaisi.

Mies kuulee siskonsa kertoman tarinan vanhasta kodista, mutta ei kuuntele sitä. Sen sijaan evakkomatkan hän haluaa muistaa itse.

HELENA EI tykkää, että kävellään käsi kädessä. Se ottaa aina kiinni käsivarresta. Se kysyy, mitä täällä on. Minä vien sitä ensin tuvasta kamareihin ja kerron, että sivustavedettävä ja pöytä ikkunan alla, ja sitten ulkoportaille. Suoraan vastapäätä navetta ja olisiko tuolla sivulla liiteri tai sauna. Minä olen kuvaillut sille tarkkaan ihan joka talon, jossa ollaan oltu yöitä.

Äiti tulee meidän ohi portaille. *Mitä te nyt taas?* Minä kerron, että opetan siskolle tämän talon suunnat. Helenan silmät ei katso sinne suuntaan missä paikat on, vaan ne kääntyvät kohti taivasta. Siitä tietää, että se kuuntelee ja painaa asioita mieleen. *Ei tarvi kenenkään näitä paikkoja muistaa, kun huomenna taas jatketaan eteenpäin.* Helena vastaa, että pitää tietää, missä on pöytä ja missä tuoli, ettei törmää, mutta äiti sanoo, ettei me kuitenkaan enää ikinä palata tänne.

Koko kylä lähti kerralla kävelemään. Mukaan piti pakata vain ihan kevyttä tavaraa, että jaksaa kantaa. Mummu katsoi ihmisten jonoa ja kysyi että tältäkö näytti juuta-

laisten korpivaellus, kun lähtivät Egyptistä Israeliin. Kaikki kaveritkin on mukana samalla matkalla, ja välillä minä jätän Helenan mummun kanssa ja käyn Kusmin Reijon tai Petreliuksen Jussin luona. Kukaan ei ole arestissa eikä pidä mennä syömään, vaan kaikki aikuiset sanoo, että joo menkää vaan keskenänne leikkimään.

Yhdestä talosta Helena löysi sellaista ihan ohutta sileää paperia ja tiesi, että siitä tehdään sätkiä. Sitten kaivettiin salaa sammalta seinähirsien välistä ja käärittiin sitä siihen paperiin. Helena sanoi, että se pitää nuolla kiinni, ja minä nuolin. Hain tikulla hellanpesästä tulta. Mummu kysyi, että mitä te teette, ja minä sanoin, että me poltetaan sätkää. Se sanoi, että jahas ja tuli perässä pihalle katsomaan. Helena oksensi ja minulla nousi kuume. Miksi sinä et herrajumala estänyt, äiti kysyi, mutta mummu sanoi, että tuostakin ne kakarat jotakin oppi.

Äiti huutaa usein ja iltaisin itkee, kun kotiin jäi kaikki, vaikka minä sanon, ettei kukaan jäänyt, vaan jokainen on mukana. Paitsi isä. Se ei ole täällä vaan se on sotaväessä, niin kuin Reijon ja Jussin isät ja Pimperin Villen isovelji. Siellä on nekin, joilla ei ole lapsia. Helena sanoo, että hyvä kun isä on poissa, kun kaikki ovat hiljaa öisin ja saa nukkua.

Helenan pitää päästä pissalle. Minä arvaan, että huussin täytyy aina olla jossakin navetan luona, ja sieltä se löytyy.

Joka yö ollaan eri paikassa ja nukutaan siskonpedissä lattialla ja aamulla lähdetään. On hauska, kun näkee erilaisia taloja. Kaikki ne on toisaalta ihan samanlaisia, niin että helposti arvaa, minkälaiset huoneet sisällä on ja mistä huussi löytyy. Kuitenkin niissä on paljon erilaista, niin kuin jokaisessa omanlainen haju.

Eilen minä sanoin Helenalle, että on mukava, kun saa reissata kuten isä on reissannut merillä ennen kuin ne meni äidin kanssa naimisiin. Että toivottavasti evakko ei ikinä lopu. Äiti huusi isoon ääneen ja kirosi ja käski pitää pään kiinni. Helena otti kädestä kiinni ja sanoi, että me voidaan olla kahdestaan evakossa aina.

Romaani miehestä joka rakasti.

Johannes Löytövaara on neljän lapsen isä ja selkosten kylällä pidetty valokuvaaja. Lahja-äitinsä valvovan katseen alla hän pyörittää kuvaamoa ja koettaa rakentaa yhteistä elämää vaimonsa Kaarinan kanssa. Aina välillä Johanneksen yllättää kaipuu isään, joka osasi viheltää lintujen kutsulaulut ja opetti olemaan kärsivällisesti hiljaa paikallaan.

Nyt Johannes on enää vain säikeittäin kiinni elämässä, kun hän päättää kertoa uudelleen koko tarinansa sille tärkeimmälle, jonka kerran kadotti.

Pitkä aukea on syvänkaunis romaani epävarmuuden voittamisesta ja rakkauden voimasta. Tommi Kinnunen kirjoittaa herkän ja paljon näkevän tarkkailijan elämästä valovoimaisen kuulaasti.

www.wsoy.fi

9 789510 516805

84.2

ISBN 978-951-0-51680-5